

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Mari Aranburu Arakama

*Lazkao,
Gipuzkoa
(1932)*

Aurkibidea

Biografia

Joxe Mari, Beasaingo Geltoki kolean jaio zen. Aita ataundarra zuen; eta ama, berriz, zeraindarra. Bi urte zituela, aitaren lan-kontuak medio, Lazkaora joan zen bizitzera. Eskolan, Lazkaoko nazionaletan ibili zen; baina batxilerra ere egin zuen: Beasaingo fraideetan aurrena, eta Tolosako eskolapioetan geroago. Batxilerra bukatu, eta Deustura joan zen zuzenbideko ikasketak burutzera; baina handik urtebetera, osasun-arazoak zirela-eta, ikasketak utzi zituen. Lazkaora itzultitakoan, denda bat ireki zuen eta beneditarrenean euskara batua ikasi ondoren, Goierriko arduradun izan zen Euskaltzaindiako alfabetatze-programan. Berrogei urte inguru zituela, Euskadiko Kutxan lanean hasi, eta bertan aritu zen erretiroa hartu zuen arte. Elkarrizketako egunean, ikastolen sorreraren eta Euskaltzaindiaren alfabetatze-programaren nondik norakoak kontatu zizkigun, besteak beste.

Zintak

LAZ-004

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-13
- **Iraupena:** 67 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

LAZ-008

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-13
- **Iraupena:** 33 min

- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Etxea eta harategia prezio onean

- **Erref:** LAZ-004/003
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:01:48. **Bukatu:** 00:03:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Lazkaora etorri zirenean, oso prezio onean lortu zuten etxebizitza eta harategia. Etxea handia zen; beraiek bi anai-arreba ziren.

2. Umetako aisialdia

- **Erref:** LAZ-004/005
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:03:28. **Bukatu:** 00:05:34

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak gogoan ditu: txorro-morro, sagar-lapurreta, txori bila, arrantza, futbola...

3. Ikasketak han eta hemen

- **Erref:** LAZ-004/008
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:06:44. **Bukatu:** 00:08:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

Eskola txikian ikasi zuen Joxe Marik. Asko errezatzen zuten han. 6-7 urterekin eskola nazionalean hasi zen. 14 urterekin, Beasaingo fraideetara joan zen Batxilergoa egitera; geroago, Tolosako eskolapioetara joan zen; eta handik, Deustura, jesuitekin ikastera.

4. Batxilergoa eskolapioetan eta errebalida Valladoliden

- **Erref:** LAZ-004/009
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:08:00. **Bukatu:** 00:08:59

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Eskolapioetan batxilergoa ikasi zuen; eta tituluaren errebalida Valladoliden egin behar izaten zuten. Han zer ikasten zuten aipatzen du.

5. Umetan eskolan ikasten zutena

- **Erref:** LAZ-004/010
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:08:59. **Bukatu:** 00:11:05

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Ume-umetan, eskolara joaten ziren, baina han errezatu besterik ez zuten egiten. Handik, eskola nazionalera joan zen ikastera. Eskola hartan zer ikasten zuten azaltzen du. Liburuak erosteko dirurik ez zen garai hartan Irakurtzen ikasteko, nola-hala moldatu behar izan zuten.

6. Eskolako ohiturak eta ikuskapenak

- **Erref:** LAZ-004/012
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:11:56. **Bukatu:** 00:13:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Arbela erabiltzen zuten eskolan. Noizean behin, ikuskapenak izaten ziren, eta ordurako buruz jakiten zuten zer erantzun galderei. Eskolako egun arrunt bat nolakoa izaten zen azaltzen du.

7. Gerra Lazkaotik pasa zenekoa

- **Erref:** LAZ-004/013
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:13:35. **Bukatu:** 00:15:52

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerra garaian, eskolan ibili zen Joxe Mari. Nafarren tropak herritik pasa zireneko oroitzapena badauka, baina gerrako istorioak entzunda dauzka gehienbat. Haietako istorio bat aipatzen ditu.

8. Gerra osteko dieta

- **Erref:** LAZ-004/014
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:15:52. **Bukatu:** 00:17:25

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ostean, ogi beltza jaten zuten. Fideoa etxe partikularretan egiten zuten. Ogi zuria luxu handia zen garai hartan. Goserik ez zuten pasa; ondo moldatu ziren nola edo hala zerbait jateko.

9. Beasinen ikasten aritu zenekoa

- **Erref:** LAZ-004/015
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:17:25. **Bukatu:** 00:19:23

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

10-14 urte bitartean, Beasaingo fraide maristekin ikasi zuen. Irakasle kaskarrak omen ziren haiek. Aitak CAFen egiten zuen lan, eta Joxe Marik egunero bazkaltzen zuen harekin.

10. Eskolapioetan oso gustura

- **Erref:** LAZ-004/016
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:19:23. **Bukatu:** 00:22:14

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Goi mailako batxilergoa Tolosako eskolapioetan ikasi zuen, 3 urtez. Han, barneko ikaslea izan zen. Oso nota onak lortzen zituen. Oso gustura egon zen Tolosan. Han zer ikasten zuten azaltzen du.

11. Eskolapioetako irakasleak

- **Erref:** LAZ-004/017
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:22:14. **Bukatu:** 00:23:36

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Eskolapioetako antolamenduaz hitz egiten du. Irakasle laiko edo erlijiosoen artean aldea zegoen.

12. Deustun ikastera joan zen

- **Erref:** LAZ-004/019
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:25:30. **Bukatu:** 00:26:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

17 urte zituela, Deustura joan zen jesuitekin ikastera. Hango ikasleak familia ezagun eta aberatsetako semeak ziren; alde handiak zeuden ikasleen artean.

13. Deustuko ikasleen arteko aldeak

- **Erref:** LAZ-004/020
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:26:54. **Bukatu:** 00:27:42

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Deustun ikasten zebilela, aisialdirako eskaintza ez zen handia; eta jesuitek desberdintasun handia egiten zuten familia aberatsetako ikasleen eta besteen artean.

14. Deustun ikastea: gutxi batzuen esku zeogen aukera

- **Erref:** LAZ-004/021
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:27:42. **Bukatu:** 00:30:05

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Joxe Marik goi mailako ikasketak egiteko aukera izan zuen, babesa handik eta hemendik eman baitzioten. Deustuko ikasleak Espainia osotik etortzen ziren.

15. Deustutuik etxera, osasunarengatik

- **Erref:** LAZ-004/022
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:30:05. **Bukatu:** 00:31:50

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Osasun-arazoak zirela-eta, Joxe Mari etxera ekarri zuten. Azkenean, ikasketak utzi egin behar izan zituen. Valladoliden izan zenekoa gogoan du.

16. Eskola nazionaleko irakasle izan zenekoa

- **Erref:** LAZ-004/023
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:31:50. **Bukatu:** 00:32:44

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Valladolidetik itzuli zenean, eskola nazionaleko irakasle izan zen. Ez zuen zentimorik kobratu lan haren trukean.

17. Beneditarrenean euskara batua ikasten

- **Erref:** LAZ-004/024
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:32:44. **Bukatu:** 00:34:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

1962an, euskara batua ikasten hasi zen beneditarrenean. Elbira Zipitriak erakusten zien beneditarrei.

18. Soldadutzan, analfabetoen irakasle

- **Erref:** LAZ-004/025
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:34:28. **Bukatu:** 00:35:33

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldadutzan ibili zenean, analfabetoen irakasle izan zen. Orduko oroitzapenak kontatzen du.

19. Euskara batuaren ikasle eta, gerora, irakasle

- **Erref:** LAZ-004/026
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:35:33. **Bukatu:** 00:37:07

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Beneditarrenean ikasi zuen euskara batua; eta, gerora, irakasle izan zen. Orduko agiriak erakusten ditu; agiri horiek eskatzen zituen guardia zibilak, norbait euskara irakasten ari zela ikusten bazuten.

20. Euskararen aldeko lan boluntarioa

- **Erref:** LAZ-004/029
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:39:55. **Bukatu:** 00:41:47

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Euskaltzaindiaren alfabetatze-programako arduradun izan zen Joxe Mari Goierri. Lan horregatik ez zuen inoiz kobratu izan, lan boluntarioa zen. Lakuntzako lanbide-eskolara ere joaten zen, astean bi egunetan, euskarako klaseak emateko.

21. Euskara erakustearren arriskuak

- **Erref:** LAZ-004/031
- **Iraupena:** 0:21:14. **Hasi:** 00:45:46. **Bukatu:** 01:07:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Euskarako klaseak emateagatik, beldurra izaten zuten Joxe Mariren etxean. Soldadutzan zegoela, koronelak mehatxatu egin zuen, kartzelara bidaliko

zuela esanez. Arrazoa: soldadutzako klaseetan, euskaldunei besteei baino gehiago laguntzea.

22. Komandantea eta guardia zibilak, irakaskuntzan "parte hartzen"

- **Erref:** LAZ-004/032
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:43:58. **Bukatu:** 00:45:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Soldadutzan, bere nagusia komandantea zen; haren pedagogiaz hitz egiten du. Irakuntzan, lanbide-eskolan, euskarako klaseak ematen zituen; baina guardia zibilen erregistroak izaten zituenez, natur zientzietako gaztelaniazko liburuak eramaten zituen.

23. Euskararen aldeko lan ezkutua, baina bizia

- **Erref:** LAZ-004/033
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:45:55. **Bukatu:** 00:47:06

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Euskarari buruzko hitzaldiak ematen zituzten; baina hori ezin izaten zuten publikoki esan. Jendea gogotsu zebilen ikastolaren mugimenduekin. Behin, Idiazabalen izandako anekdota kontatzen du.

24. Ikastolaren hastapenetako arazoak eta babesak

- **Erref:** LAZ-004/034
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:47:06. **Bukatu:** 00:49:52

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Euskarari buruzko hitzaldietan, zer helburu izaten zituzten azaltzen du. Gerora, ikastola diru-gerrarekin lotu zen. Hasiera batean, ikastolak lokaletan izaten ziren. Oargi elkarteak eta fraideek ere babes handia eman zioten ikastolari.

25. Ikastola arautu arteko garaia

- **Erref:** LAZ-004/035
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:49:52. **Bukatu:** 00:51:29

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Ikastolaren sorreran, aurkako jarrerak eta mugimenduak egon ziren, eskola nazionalerako irakasleen aldetik gehienbat. Ikastolako hezkuntza jasotzen zuten ikasleek eskola nazionalerako ere ikasten zuten garai batean, hura baitzen hezkuntza arautua. Gurasoak ere joaten ziren ikastolara, gau-eskolara. Giro ona zegoen klase haietan.

26. Euskararen alde, inurriak bezalaxe

- **Erref:** LAZ-004/037
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:52:05. **Bukatu:** 00:53:25

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Euskararen alde egindako lana gustura egin zuen Joxe Marik. Garai hartan, bakoitzak bere aldetik egiten zuen ahalegina. Pixkanaka antolatzen joan ziren, denen artean elkarri lagunduz.

27. Euskaltzaindiaren jarreraren bilakaera

- **Erref:** LAZ-004/039
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:53:38. **Bukatu:** 00:55:42

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Euskaltzaindiako Aita Lekuona hitzaldia ematera etorri zen behin Beasain aldera. Euskaltzaindiak erabaki zuen alfabetizatze-saila bultzatzea. Euskaltzaindia, pixkanaka, jakintzaren goi mailatik herriarengana gerturatu zen.

28. Euskaltzale jatorrak

- **Erref:** LAZ-004/040
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:55:42. **Bukatu:** 00:57:41

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Joxe Marik ezagutu zituen Aita Lekuona eta Aita Villasante. Beste hainbat euskaltzale aipatzen ditu: Rikardo Arregi, Serafin Basauri...

29. Dendari eta irakasle

- **Erref:** LAZ-004/041
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:57:41. **Bukatu:** 00:59:42

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Denda bat ireki zuen Joxe Marik; eta, aldi berean, akademia batean klaseak ematen zituen, ikasleak Batxilergorako prestatzeko.

30. Beasain aldera igandetan

- **Erref:** LAZ-004/043
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 01:01:07. **Bukatu:** 01:03:18

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gazte garaian, dantza soltea egin behar izaten zuten. "Al agarrau" bai, baina "al arrimau" ezin izaten zuten dantzatu. Lazkaoko apaizak ahalegin handiak egin zituen gazteak Beasaina joan ez zitezen. Orduko dantza estiloak aipatzen ditu. Beasainen, zinea izaten zen, eta arratsaldeko plan konpletoa egiten zuten. Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren.

31. Kongregaziotik irten, eta Oargi sortu

- **Erref:** LAZ-004/044
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 01:03:18. **Bukatu:** 01:06:08

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Aisia

Laburpena:

Gazte garaian, dantza estilo ugari dantzatzen zituzten. Dantza egiteagatik, ordaindu egin behar izaten zuten. Kongregazioak izaten ziren garai hartan. Luistarretatik aldendu zirenek Oargi sortu zuten; elkarte horretan, hainbat eratako planak sortu zituzten aisialdirako, Elizatik kanpo.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-06-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com